

КПК України відмовився від однієї з двох цілей ознайомлення після закінчення розслідування. За КПК України 1960 року обвинуваченому і його захиснику надається таке право для того, щоб вони, з одного боку, мали реальну можливість контролювати повноту, всебічність і об'єктивність розслідування кримінальної справи шляхом заявлення клопотань про доповнення слідства, а з іншого боку, готуватися до захисту від пред'явленого обвинувачення при розгляді кримінальної справи в суді. За чинним КПК України ознайомлення спрямоване лише на підготовку сторін до розгляду кримінальної справи в суді (Фомін С. Б. Відкриття матеріалів іншій стороні кримінального провадження для ознайомлення: чи вирішить новий процесуальний інститут старі проблеми / С. Б. Фомін // Адвокат. — 2014. — № 7. — с. 22–23). Погоджуємося з Ю. П. Аленіним, що було б доцільним передбачити відповідне право після ознайомлення із матеріалами, оскільки заявлення таких клопотань вже після ознайомлення з усіма матеріалами кримінального провадження, коли у сторін та потерпілого вже склалася цілісна картина щодо доказової бази, могло б сприяти усуненню недоліків розслідування, реалізації прав та законних інтересів учасників кримінального провадження та забезпечення реалізації положень ч. 2 ст. 9 КПК України (Аленін Ю. П. Особливості відкриття матеріалів іншій стороні за новим КПК України: здобутки та прорахунки / Ю. П. Аленін // Юридичний вісник. — 2013. — № 4. — с. 91).

Отже, процесуальний порядок відкриття матеріалів іншій стороні потребує подальшого реформування. Зазначимо, що належний правовий порядок даної процесуальної дії з урахування функціонування *favor defensionis* сприятиме реалізації права на захист у кримінальному провадженні та компенсації менших процесуальних можливостей сторони захисту щодо формування доказової бази у досудовому провадженні.

ТОРБАС О. О.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри кримінального процесу

ПОДАТКОВИЙ КОМПРОМІС ЯК ПІДСТАВА ЗАКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Українське законодавство знаходиться в процесі постійної трансформації та оновлення. Для того, щоб нормативно-правові акти відповідали вимогам сучасного суспільства, законодавець майже безперервно приймає нові закони або вносить зміни у вже існуючі. В даному випадку яскравим прикладом можна назвати Кримінальний процесуальний

кодекс України 2012 року, до якого, незважаючи на його відносну «новизну», було внесено вже понад двадцять змін. І однією з останніх змін є введення нової підстави для закриття кримінального провадження — досягнення податкового компромісу.

Так, п. 9 ч. 1 ст. 284 КПК зазначає, що кримінальне провадження на стадії досудового розслідування закривається в тому разі, коли стосовно податкових зобов'язань особи, яка вчинила дії, передбачені статтею 212 Кримінального кодексу України, досягнутий податковий компроміс відповідно до підрозділу 9—2 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України. За аналогічної підстави закривається кримінальне провадження на судових стадіях (п. 3 ч. 2 ст. 284 КПК). В ст. 1 підрозділу 9—2 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України вказано, що податковий компроміс — це режим звільнення від юридичної відповідальності платників податків та/або їх посадових (службових) осіб за зниження податкових зобов'язань з податку на прибуток підприємств та/або податку на додану вартість за будь-які податкові періоди до 1 квітня 2014 року з урахуванням строків давності, встановлених статтею 102 Податкового кодексу України. І таке визначення податкового компромісу викликає певні питання.

Очевидно, що якщо податковий компроміс — це режим звільнення від юридичної відповідальності, то мова повинна йти саме про звільнення від відповідальності (в даному випадку — кримінальної). Проте до Розділу IX Кримінального кодексу України (Звільнення від кримінальної відповідальності) жодних змін внесено не було. Не дозволяє дійти висновку про можливість звільнення особи від кримінальної відповідальності і ч. 5 ст. 212 КК України (єдина стаття КК України, яка зазнала змін у зв'язку із нормативним закріпленням податкового компромісу). Дане положення зазначає, що діяння, передбачені частинами першою — третьою ст. 212 КК України, не вважаються умисним ухиленням від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), якщо платник податків досяг податкового компромісу відповідно до підрозділу 9—2 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України. Таким чином можна зробити єдиний висновок — досягнення податкового компромісу не тягне за собою звільнення особи від кримінальної відповідальності, а лише дозволяє закрити кримінальне провадження. Однак сама така процедура закриття кримінального провадження такою викликає певні питання.

В ч. 4 ст. 284 КПК України вказано, що у випадку досягнення податкового компромісу та якщо жодній особі не було повідомлено про підозру, слідчий може своєю постановою закрити таке кримінальне провадження. Проте, чи взагалі можлива така ситуація? В ПК України вказується, що податковий компроміс стосується лише платників податків та/або їх посадових (службових) осіб, які занизили податкові зобов'язання з податку на прибуток підприємств та/або податку на

додану вартість. Проте якщо жодній особі не було повідомлено про підозру, який саме суб'єкт кримінального провадження може подати клопотати до слідчого чи прокурору про закриття кримінального провадження? Ст. 212 КК України чітко вказує на умисел як обов'язкову умову вчинення даного правопорушення. Але якщо не відома особа — звідки можна дізнатися про її умисел?

Крім того, незрозумілими є часові рамки такого закриття кримінального провадження. В ПК України чітко зазначено, що податковий компроміс поширюється на зниження податкових зобов'язань з податку на прибуток підприємств та/або податку на додану вартість за будь-які податкові періоди до 1 квітня 2014 року з урахуванням строків давності, встановлених статтею 102 ПК України (1095 днів з дня, що настає за останнім днем граничного строку подання податкової декларації, а якщо така декларація була подана пізніше, — за днем її фактичного подання). Для того, щоб скористатися даними преференціями, платник податку повинен звернутися до уповноважених органів на протязі 90 днів з моменту набрання чинності законом, яким вносяться відповідні зміни до ПК України (з 17 січня 2015 року по 16 квітня 2015 року включно). Таким чином дана підстава закриття кримінального провадження діє лише незначний період часу, після чого стає абсолютно непотрібною. Тому взагалі виникають питання про доцільність внесення таких змін до КПК України. Більше того, на це вказує і ч. 5 ст. 212 КК України, де чітко зазначено, що у випадку досягнення податкового компромісу дії, передбачені ч. 1–3 ст. 212 КК України, не вважаються умисними. Отже в даному випадку мова йде саме про відсутність складу злочину, що являється самостійною підставою закриття кримінального провадження.

Можна із впевненістю стверджувати, що введення податкового компромісу являється прогресивним кроком з боку законодавця на шляху до полегшення податкового тягаря. Проте сама процедура закриття кримінального провадження у зв'язку із досягненням податкового компромісу потребує суттєвого вдосконалення.